



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

### **Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim**

**Innozenz <III., Papst>**

**Parisiis, 1682**

Nobili Viro Ricardo germano nostro, Sorano Comiti.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-20020**

excommunicationis interminatione vetantes ne huiusmodi peregrini opus itineris salutatis mutantes, in vā damnabile, quod ingredienti terram duabus viis sapiens imprecatur, Christianos qui sunt in Creta seu etiam ubicunque locorum audeant impugnare, sed votum suum contra inimicos crucis cum puritate debita prosequantur. Duci quoque ac populo supradictis simili modo inhibere curetis ne contra inhibitionem præscriptam aut culpabiliter ipsi veniant, aut peregrinos iamdictos dampnabiliter venire compellant. Quod si non omnes &c. alter vestrum ea nihilominus exequatur. Datum Laterani **1111**. Kalend. Martij, pontificatus nostri anno duodecimo.

**CLERICIS ET LAICIS**  
*peregrinis in Candida civitate Cretæ morantibus.*

**A**ngit nos cura sollicitudinis pastoralis &c. *ut in alia usque* in contrarium spei nostræ, vos & nonnullos alios peregrinos &c. *ut supra usque* peccatum redundet illorum, venerabilibus fratribus nostris Patriarchæ Aquilegenſi & Episcopo Paduano dedimus in præceptis ut dictos Ducem & populum efficaciter moneant & inducant ut de cetero ab huiusmodi abstinentes &c. *ut in alia usque* venire compellant. Quocirca univertatatem vestram monemus attentius & hortamur, sub eadem vobis interminatione mandantes quatinus & vos quæ superius sunt expressa quantum in vobis fuerit efficaciter observetis, & denuntietis aliis peregrinis inviolabiliter observanda. Datum Laterani **1111**. Kalend. Martij, pontificatus nostri anno duodecimo.

**NOBILI VIRO HENRICO**  
*Comiti Malte.*

**L**itteras quas nobis tua devotio destinavit ea qua decuit benignitate recepimus, & earum tenore perspicaciter intellecto, prudentiam tuam in Domino commendamus, quod & ad succursum terræ sanctæ ferventer aspiras, & ad honorem apostolicæ sedis diligenter intendis, devotum in utraque respectum habens ad Deum, pro cuius reverentia huiusmodi propositum concepisti, à quo, si voluntatem ad actum perduxeris, mercedem, non solum æternam, sed temporalem etiam consequeris, cum secundum Apostolum pietas promissionem habeat vitæ quæ nunc est pariter & futuræ. Sanè pensatis omni-

Tom. II.

bus circumstantiis rerum & personarum, temporum & locorum, vix aliquid aliud etiam secundum seculi statum de negotio Cretæ potuisti prudentius meditari quam quod per dilectum filium magistrum Petrum Acconensem nuntium tuum, virum utique providum & fidelem, nostro apostolatusi suggestisti. Quia verò in litteris per eundem directis non expressè vidimus contineri ut ea quæ super eodem negotio idem nuntius nobis ex tua parte proponeret crederemus, quantumcunque te in Domino diligamus & ad tuum velimus intendere commodum & honorem, habito super hoc consilio diligenti, ad præsens non vidimus aliud respondendum nisi quod intellectis quæ idem nuntius à nobis audita tuæ discretioni retulerit, & dilectus filius noster Petrus tituli sancti Marcelli Presbyter Cardinalis per suas tibi litteras plenius intimabit, super iis omnibus per litteras & nuntios nobis tuam intimare studeas expressis voluntatem, ut ita demum plenius & certius procedere valeamus. Quid autem pro tuo jam emolumento scribamus, litteræ nostræ, cum sint patentēs, te poterunt edocere. In quo considerare te volumus nostri circa te cordis affectum. Ad hæc, devotionem tuam rogandam duximus & monendam, per apostolica tibi scripta mandantes, & in remissionem peccaminum injungentes, quatinus ad subventionem & defensionem terræ sanctæ diligens studium & operam efficacem impendas, ut ille dirigat vias tuas à quo gressus hominis diriguntur. Datum Laterani **vi**. Kal. Martij, pontificatus nostri anno duodecimo.

**NOBILI VIRO RICARDO**  
*germano nostro, Sorano Comiti.*

**C**um castrum Vallis Montonis pro multa & magna pecuniæ quantitate sub gravibus esset pignoratam usuris, ita ut de alienatione ipsius multiformiter ageretur, nos præcavere volentes ne ad illos forsitan perveniret per quos tam apostolica sedes quam Lateranensis Ecclesia necnon & tota vicinia grande ac grave incurreret detrimentum, cogitavimus emere idem castrum. Sed cognoscentes quod Lateranensi Ecclesiæ dispendium generaretur si castrum ipsum immediatè ad sedem apostolicam perveniret, sicut etiam Prior & Canonici ejusdem Ecclesiæ à nobis consulti sunt multotiens protestati, nos habita deliberatione prudenti, ex omni parte providere volentes, castrum ipsum de illorum fecimus emi consensu, partim

P p ij

Epist. 1.  
De libri  
reputant  
ad locum  
Vide  
Innoc. III.  
cap. 1. ab

Epist. 1.  
De eodem ar.  
generum.

Epist. 4.  
De negotio  
Cretæ, & de  
litteris ejusdem  
Henrici.

Epist. 5.  
Ei confirmat  
castrum Soranum.

de bonis tuis, & partim de nostris, ad opus utique tuum, sub nomine nostro, ne venditionem ipsam fortè contingeret ab æmulis impediri, qui de tuis successibus typo invidiæ contabescunt. Quia verò per Dei gratiam omnia fuerunt sine turbatione completa, nos castrum ipsum cum omnibus pertinentiis suis, salvo jure Lateranensis Ecclesiæ, tibi ad opus & utilitatem tuam & heredum tuorum concessimus, assignavimus, & tradidimus, tali quidem tenore ut pro pecunia quam nos ad emptionem ipsius castri contulimus, tu & heredes tui de castro ipso interposito juramento pacem & guerram ad mandatum Romani Pontificis contra quoslibet homines faciatis. Tu verò in præsentia nostra & fratrum nostrorum super hoc juramentum corporaliter præstitisti. Et ut devotionem quam ad Romanam habes Ecclesiam plenius demonstrares, de aliis quoque terris quæ ad te proprietario jure pertinent exhibuisti simile juramentum, sicut per publicum instrumentum apparet quod Iohannes de sancto Laurentio sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ scriniarius de nostro ac fratrum nostrorum mandato conscripsit. Quia verò tu, qui germanus noster existis, apud Lateranensem Ecclesiam, cui nos multa & magna bona contulimus, inferioris conditionis esse non debes quàm illi fuerunt quibus diversis temporibus de mandato & assensu prædecessorum nostrorum eadem Lateranensis Ecclesia castrum ipsum sub certa forma locavit, iussimus & statuimus ut cum finita fuerit illa locatio, secundum eandem formam tibi & heredibus tuis Lateranensis Ecclesia relocet castrum ipsum, nisi forsan in aliam formam super ipsa locatione concordare possitis. Ne igitur in tuum & heredum tuorum dispendium valeat redundare quod non solum ad vestrum commodum, verum etiam tam apostolicæ sedis quàm Lateranensis Ecclesiæ ac totius vicinæ noscitur procuratum, nos & ea quæ præscripta sunt auctoritate apostolica confirmamus & præsentis statuto decernimus ut contra ea nullo unquam tempore quisquam venire præsumat, ita ut sit irritum & inane quicquid de ipso castro contra præscriptam formam foret à quolibet attentatum. Si ergo Prior & Canonici Lateranensis Ecclesiæ contra statutum apostolicum venientes locatione finita nolent præfatum castrum tibi vel tuis heredibus relocare, vos nihilominus illud ex hac concessione apostolica teneatis, ne pretium multum quidem & mag-

num, quod propter utilitatem communem pro emptione ipsius castri partim à nobis & partim à te datum est, amittatur. Ita tamen ut parati sitis locationem recipere secundum præcedentium locationum tenorem, & faciatis illi persolvi annuam pensionem. Prælibati verò instrumenti tenorem ad majorem cautelam huic paginæ fecimus annotari. Quod quidem est tale. **IN NOMINE** Domini. Anno incarnationis dominicæ millesimo ducentesimo octavo, pontificatus verò Domini Innocentij tertij Papæ anno undecimo, Indictione undecima, mense Octob. die vi. Acta publica si litterarum memoriæ tradita fuerint, nube oblivionis remota, perpetua inspectione clarescunt. Quapropter ego Iohannes de sancto Laurentio S. R. E. scriniarius mandato & præcepto Domni Innocentij III. Papæ juramentum præstitum eidem Domino Papæ successoribusque suis & Ecclesiæ Romanæ in palatio Episcopi Ferentini à Comite Ricardo, sicut vidi, audivi, & interfui, publicis litteris scribere curavi. Comes Ricardus de Sora juravit fidelitatem & fecit ligium homagium Domino Papæ Innocentio successoribusque suis & Ecclesiæ Romanæ in præsentia Dominorum Iohannis Albanensis, Iohannis Sabinensis, Nicolai Tusculanensis, Hugolini Hostiensis Episcoporum, Cynthij tituli sancti Laurentij in Lucina, Cynthij tituli sanctorum Iohannis & Pauli, Benedicti tituli sanctæ Susannæ, Rogerij tituli sanctæ Anastasiæ, Petri tituli sanctæ Pudenticæ Presbyterorum Cardinalium, & Iohannis sanctæ Mariæ in Cosmidin S. R. E. Cancellarij, Iohannis sanctæ Mariæ in via lata, Pelagij sanctæ Lucie in septem foliis Diaconorum Cardinalium, Rainaldi Domini Papæ Acolythi, & laicorum subscriptorum. Pro Polo & alia terra quæ olim fuit Oddonis de Polo, quam ipse tenet, eo salvo quod si aliqua persona pro dicta terra præfato Comiti movere voluerit questionem, ipse Comes teneatur ei in curia Ecclesiæ Romanæ iusticiæ plenitudinem exhibere. Ceterum de castro Vallis Montonis, de Sacco, de Plumbinaria, juravit facere guerram & pacem contra omnes homines ad mandatum eorum, & ad hoc heredes & successores suos in perpetuum obligavit. De comitatu verò Sorano juravit similiter facere guerram & pacem ad mandatum ipsorum. Salva fidelitate & salvo mandato Regis Siciliæ. Et idem Dominus Papa investivit dictum Comitem per cupam ar-

genteam deauratam, presentibus & consentientibus & approbantibus omnibus prescriptis Episcopis, Presbyteris, Diaconibus Cardinalibus, & injungentibus mihi scriniario ut hujusmodi juramentum publicis litteris exararem. Hi interfuerunt in palatio Ferentini coram Domino Papa, Episcopis, Presbyteris, Diaconibus Cardinalibus. Dominus Lotharius, Dominus Stephanus Theobaldi, Dominus Romanus de Baroncho, nobiles cives Romani; Dominus Lando de Montelongo, Dominus Lando de Colle de medio, Dominus Guido de Colle de Medio, Benedictus de Averfa, & alij. Et ego Iohannes de sancto Laurentio S. R. E. Scriniarius, sicut vidi, audiui, & interfui, scripsi, complevi, & absolvi. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis, constitutionis, concessionis, & inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Laterani v. 1. Kal. Martij, pontificatus nostri anno duodecimo.

ARCHIEPISCOPO, ET ABBATI  
sancti Stephani, & Priori sancti  
Theodori Ianuensis.

lib. 6.  
Scribitur eis  
pro Beato S.  
Mare de Cal-  
tano.

Significarunt nobis dilecti filij G. Præpositus & fratres Ecclesie sancte Marie de Castello Ianuensi quod cum olim inter ipsos ex parte una & Clericos sancti Damiani & sancti Nazarij ex altera super eo quod prædicti Clerici contra decretum bonæ memoriæ Cyri Archiepiscopi Ianuensis in Ecclesijs suis in honore beatæ virginis altaria construere presumpserunt, coram bonæ memoriæ Hugone Archiepiscopo Ianuensi & G. Abbate Civitatis auctoritate piæ recordationis Alexandri Papæ prædecessoris nostri quæstio vertetur, iidem cognitæ causæ meritis pro eis diffinitivam sententiam protulerunt, sicut in authentico exinde confecto evidenter apparet. Piæ quoque recordationis Urbanus Papa prædecessor noster præfatam confirmans sententiam, cum inter Præpositum & fratres ex parte una & Clericos sancti Georgij Ianuensis ex altera super eodem coram ipso quæstio verteretur, pro eis sententiam promulgavit, decernens in altari quod iidem Clerici in honore beatæ virginis per Bruniacensem Episcopum fecerant consecrari, licet idem ob reverentiam sacramenti remanserit con-

secratum, officium celebrari divinum de cetero non debere. Quocirca discretionem vestram per apostolica scripta præcipiendo mandamus quatenus præfatas sententias exigente justitia promulgatas faciatis per censuram ecclesiasticam sublato appellationis obstaculo firmiter observari. Nullis litteris veritati &c. Quod si non omnes iis exequendis &c. tu ea, frater Archiepiscopo, cum eorum altero &c. Datum Laterani 11. Kal. Martij, anno duodecimo.

FERRARIENSI EPISCOPO.

In quadam nostra epistola decretali asseris te legisse illud esse nefarium opinari quod quidam dicere presumpserunt, in sacramento videlicet eucharistiæ aquam in flegma converti. Nam de latere Christi, non aquam, sed humorem aquaticum mentiuntur existisse. Licet autem hoc magnos & authenticos viros sensisse recenseas, quorum opinionem dictis & scriptis hæcenus es secutus, ex quo tamen in contrarium nos sentimus, nostræ compelleris sententiæ consentire. Sed verbum Iohannis Apostoli te multum movere fateris dicentis: *Tres sunt qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua, & sanguis, & hi tres unum sunt.* quamvis hoc ultimum in plerisque codicibus minimè habeatur, quod dicis ab omnibus sic exponi, illos videlicet esse unum, id est, de una & eadem re, scilicet de humanitate Christi, testari. Porro si vera fuit aqua quæ fluxit de latere Christi, & non humani corporis humor, qualiter per illam probetur quod Christus sit homo, non vides. Glosa namque super illum locum sic habet: *Spiritus, id est, humana anima, quam emisit in passione, aqua & sanguis quæ fluxerunt de latere Christi, quod fieri non posset si non haberet veram carnis naturam.* Sic ergo tam ex textu quam ex glosa proponis per illam aquam probari quod Christus sit verus homo. Et ideo si dicatur quod illa non extitit vera aqua, sed aquaticus humani corporis humor, tam expositoris quam Apostoli verba intelligibilia tibi esse videntur. Sed dicto quod fuerit vera aqua, sicut nos credimus & fatemur, nec ista nec illa sufficienter intelligis. Vnde nobis humiliter supplicasti quatinus ad generalem utilitatem legentium & nebulam de tuo corde tollendam sufficienter & evidenter hoc exponere dignaremur. Nos igitur ad tuæ supplicationis instantiam respondemus quod quidam dixerunt, sed errave-

Epist. 7.  
Respondet ad  
ejus consulta.  
Cap. In quadam.  
De celebr. Miss.

\* In tert. collect.  
additur, verus.  
Sed tamen vox  
illa non extitit in  
codice Anaag-  
vensi.